

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה רודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 747

מסכת פסחים פ"ז - צ"ג ♦ תרומות ו', ד' - ז', ד'

בס"ד, י"א תשרי תשע"ד

השבוע בגליון

- ♦ עד כמה ניתן לחנך קטנים למצוות?
- ♦ לתת לקטן לתקוע בשופר בשבת
- ♦ מדוע לא מברכים "על מצוות מצה" כל חג הפסח?

- ♦ ברכתם של יהודי חברון
- ♦ אכילת מצה להפגנת אי אכילת החמץ
- ♦ האם חייבים לדאוג למצות לפני פסח

דף פח/א

עד כמה ניתן לחנך קטנים למצוות?

שאלה כאובה הונחה על שולחנו של גאון ישראל בעל חתם סופר זצ"ל.

יהודי עתיר ממון נפטר לעולם שכולו טוב והותיר אחריו עיזבון עצום ובן אחד בן שבע שנים, שהוגדר כך על ידי רב העיר ששלח את השאלה: "הנער בכל מעשיו כמתעתע. מדבר - ואך קול דברים ובעצמו אינו יודע מהו מדבר. שומע בעת מדברים אליו ואינו יודע תכלית שום כוונה מיוחדת על בוריה ממה שדברו אליו. אינו לא חרש ולא אלם אף לא פקח. כל מעשיו, רמיזותיו, קריצותיו, תנועותיו מוכיחין מעידין ומגידין אשר הוא שוטה ודעתו קלישתא מאד".

נמנו קרוביו הרחומים להשתמש בירושה העצומה כדי לסייע לילד היתום. ויאספו רופאים "מומחים מנוסים ומוחזקים", כדת מה לעשות בו וכיצד לשפר את מצבו. לאחר בדיקה מעמיקה הגיעו הרופאים למסקנה, כי במצבו הנוכחי אין לו כל תקנה, אך אם ישלחוהו לבית רפואה מיוחד לנפש, בעוד שנים אחדות יהיה כאחד האדם. לא ממש: "אף כי לא יהיה חריף כשארי בני אדם, על כל פנים, יגיע למעלה להיות בעל אנושי לישא וליתן לכלכל דבריו במשפט לטרוף טרף לו".

דא עקא שבית המרפא נוהל בידי נכרים, ובמהלך שנות שהותו במחיצותיו יתגאל במאכלות אסורות ויעבור על איסורים ועל עבירות למכביר.

בעל חתם סופר מתחבט לאורך תשובתו הארוכה, בה הוא דן בהיבטים שונים של השאלה, והוא מחדד את צדדי הדיון ומציבם זה כנגד זה. כל דינו מורכב מקביעתו, שהגדרת הרופאים לגבי ילד זה אינה "שוטה גמור", אלא תופעת שטיון באדם שיש בו דעת, ובכך הוא ממשיך לדון בארוכה.

ברם, הוא אומר, אילו היה הילד הזה שוטה גמור, אזי השאלה העומדת בפנינו היא, מחד גיסא, אם יירפא השוטה ותנוח עליו הדעת, הן יזכה לקיים את מצוות התורה ולחיות כיהודי, לא כן במצבו הנוכחי, שוטה הוא, פטור מן המצוות, ואף אינו יודע כיצד לקיימן. מאידך גיסא, על מסירתו למקום זה מעיב איסור "ספיה" הקובע, שאף שקטנים אינם מצווים על מצוות התורה, אסור להאכיל קטן במאכל איסור.

דבר העורך

ויאתיו כל לעבדך

השבוע נייחד את הטור למגור המגלה לאחרונה בניין רב בלימוד תורה, בשיעורי הדף היומי. זו תקופה לא קצרה שניכרת התעניינות של ממש בהצטרפות לשיעורי הדף היומי בקרב אוכלוסיה אשר לא התחנכה על ברכי התורה והמצוות. זו תופעה מרנינה ומשיבת נפש לחזות ביהודים הטובלים בבת אחת בימים התלמוד, ונהנים עד עמקי נשמתם.

בין כסה לעשור, בימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, לבבות רבים זעים בחוסר נוחות. עם ישראל עוטה לבן לקראת יום הכיפורים, מטהר את נפשו, כמה אל אלוהיו, ואנשים רבים חשים כי בכוחו של הזיק היהודי שניצת בקרבם להניעם להחליט את אשר הם יודעים זה מכבר כי יש להחליט, אך עד כה לא נמצא הפנאי, לא אותרה הדרך, או לא... כל דבר מה שיש בכוחו להרגיע את המצפון.

דווקא אז המצפון היהודי מתעורר, מזדקף בתנועת אדרבה ומתרה בבעליו; סוג לך אל קונכייתך, אל תתייצב, השאר במקומך, כלום הנך חש ראוי לעמוד לפני רבנו של עולם? חשש זה ורבים דומים לו, הושמעו ברטט באוזניהם של מגידי שיעור דף היומי רבים מידי, מכדי שנתיר לעצמנו שלא להתייחס לנקודה יהודית זו, ולחזק אנשים יקרים אלו.

★ ★ ★

שורה ארוכה של נעליים מבריקות השתרעה מן החוף בקו ישר להפליא. שורה אחר שורה בסדר מופתי, עשרות שורות של נעליים אשר לא נעו ולא זעו.

בתוך הנעליים היו נתונות רגליהם של חיילי צבא הוד מלכותו. כמורהם כנעליהם. מה הללו מבריקים ומצוחצחים, גם הם. מה הללו אינם נעים ממקומם, גם הם. מה הללו סובלים בדומיה את חום הקיץ, גם הם.

צעילוי נשמת

הר"ד **צבי ארליך** ז"ל
ב"ר אהרן ז"ל
נלב"ע י"ב בתשרי ה'תש"ם
תנצב"ה

הנוצח ע"י בנו ידידו
הר"ד **סוביה ארליך** ומטפ' שיחי - אלקנה

צעילוי נשמת

אמנו מרת **פעסל רעכל וורנר** ע"ה
ב"ר אברהם יעקב ז"ל
נלב"ע י"א בתשרי תשנ"ד
תנצב"ה

הנוצחה ע"י משפחת **וורנר** שיחי - אנטוורפן

צעילוי נשמת

מרת **לאה נוימן** ע"ה
ב"ר אברהם יהודה ז"ל
נלב"ע י"א בתשרי תשמ"א
תנצב"ה

הנוצחה ע"י המשפחה שיחי

לעילוי נשמת

הר"ד **יוסף וולף** ז"ל ב"ר ברוך מנחם מנדל הי"ד
נלב"ע מוצאי יום הכיפורים תשס"ד **תנצב"ה**

הנוצח ע"י בני המשפחה שיחי

נר ה'
נשמת
אדם

בסופו של דבר הוא מכריע באופן מוחלט כי במקרה כזה בודאי מותר לעבור על איסור ספיה כדי "להביאו לחיי עד לקיים כל התורה".

עד כה עסקנו בדחיית איסור ספיה, שבאמצעותו נוטלים גוף נטול דעת והופכים אותו ליהודי המקיים תורה ומצוות. ברם, האם רשאי אב לילד פיקח, לעבור על איסור ספיה, כדי לחנכו בקיום המצוות?

בשאלה זו רבו הדעות ופוסקי הדורות נתנו עליה את דעתם בכובד ראש, וכמעט כולם מזכירים בדיון זה את דברי התוספות בסוגייתנו.

בגמרתנו אנו למדים, כי מי שלא נמנה מלכתחילה על קרבן פסח, אינו רשאי לאכול ממנו. בעלי התוספות (ד"ה שה לבית) מתקשים, שאם כן, אסור להאכיל קטן מבשר קרבן פסח, מפני שקטן אינו יכול להיות "מנוי" על הקרבן! ברם, בעלי התוספות מחדשים, כי כאשר על ידי איסור "ספיה" מחנכים את הקטן למצוות, מותר הדבר! האמנם?!

היתכן שמותר לעבור על איסור מן התורה כדי לקיים מצוות חינוך שהיא מדרבנן? הגע עצמך! מעתה, אב מסור יצווה על ילדו לקטוף לולב בעיצומו של חג, כדי לחנכו במצוות ארבעת המינים! ההותר איסור התורה, להאכיל את הקטן איסורים בידיים, כדי לחנכו?!

הנה כי כן, הרי לנו הזדמנות מצויינת בה מומחש ביתר שאת הצורך להישען על דברי רבותינו הפוסקים, ולא להסיק הלכה כראות עינינו.

ובכן, יש מן הפוסקים (מלא הרועים כאן) המסבירים את דברי התוספות, כי כל עיקרו של איסור הקטן לאכול מבשר קרבן הפסח עליו אינו מנוי, הוא מדרבנן בלבד ולא מן התורה!

לאור דבריהם, נתונים שונים לחלוטין, איפוא, לפנינו: בעלי התוספות אומרים, כי איסור דרבנן זה, של אכילת קטן מקרבן פסח שאינו מנוי עליו, נדחה מפני מצוות חינוך, שאף היא מדרבנן. לו אכן היה איסור אכילת קטן בקרבן פסח מן התורה, חלילה וחס להעלות כן על הדעת [ראוי לציין כי יש סוברים שאיסור ספיה הוא מדרבנן, למעט באיסור אכילת שרצים, אכילת דם וטומאת כהנים, ראה בית יוסף או"ח סי' שמ"ג].

לתת לקטן לתקוע בשופר בשבת: אכן, כך כותב גם רבינו ירוחם (ראה מגן אברהם או"ח סי' שד"מ ס"ק ג'), שמותר לתת בידיים שופר לקטן לתקוע בראש השנה שחל בשבת, ובכך יעבור על איסור דרבנן, כדי לחנכו למצוות תקיעת שופר.

במקרים שונים נוספים בהם דנו גדולי ישראל, הם התירו להורות לקטן לעבור על איסור דרבנן לצורך חינוכו. רבינו הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (שו"ת ח"א סי' ט"ו) כותב, כי בשבת קודש מותר לתת לקטן לטלטל סידור לבית הכנסת, אם הסידור נצרך כדי לחנכו למצוות התפילה בבית הכנסת.

כמובן כי אין אדם משתמש בהגדרות אלו לבדו וקובע מתי נחשב חינוך למצווה, אלא רק המקרים המפורטים בפוסקים.

דף צ"ב/פסח ומצה ומרור בראשון חובה מאכן ואילך רשות מדוע לא מברכים "על מצוות מצה" כל חג הפסח?

מדוע בחג הסוכות אנו מברכים לפני כל אכילה בסוכה "אשר קידשנו... לישב בסוכה", ואילו על אכילת מצה מברכים בליל הסדר בלבד?

ברכתם של יהודי חברון: לפני שנים רבות גרמה תמיהה זו לרבים מתושבי חברון לעשות מעשה! הם בירכו "על אכילת מצה" במהלך כל ימי חג הפסח. באותה תקופה כיהן בחברון בעל שדי חמד כרב העיר הכותב: "ועמדתי מרעיד לקול השמועה, וחקרתי והנה אמת! והודעתי להם בהכרזה בכל בתי כנסת ומדרשות, שלא יברכו ברכות לבטלה, כי מנהג זה לפי דעתי אין לו מקום ומנהג בטעות הוא (מערכת אכילה אות ז').

ברם, מדוע אין מברכים במהלך הפסח על "אכילת מצה"?

שאלה זו מצויה כבר בדברי רבותינו הראשונים, הראשון שבהם הוא בעל המאור (סוף פרק ערבי פסחים), אשר כתב: "ויש ששואלין באכילת מצה, מה טעם אין אנו מברכין עליה כל שבעה, כמו שמברכים על הסוכה כל שבעה...". את שאלתו הוא מבסס בהוכחות מן הגמרא, כי מצוות סוכה ומצוות אכילת מצה, שוות הנה, ולפיכך, תמוה ביותר מדוע בברכתן אינן שוות.

אפשר להמנע ממצה, אך לא משינה: בעל המאור מבאר, כי קיים הבדל מעשי הגורם לכך שעל סוכה מברכים ועל מצה אין מברכים. מצוות סוכה כוללת גם שינה, והרי אין אדם מסוגל להימנע משינה יותר משלשה ימים, לפיכך, מצוות סוכה נחשבת מצווה שחובה לקיימה בימי הסוכות, ועל

היתה זו שעת בוקר מאוחרת. צופים ניצבו הכן על עמדם, גלילי מתכת מארכים צמודים לארובות עיניהם כדי לנסות לאתר את אניית הדגל המלכותית של מלכם, אשר לכבודו נערך הטקס המיוחד. זה שנים רבות שהמלך הנערץ לא ביקר אצל נתיניו בחבל ארץ זה, ופולגות הצבא ששהו באזור, הוזעקו לקבל את פניו כיהא וכיאות. מאות מצחצחי נעליים גוייסו כדי לשוות ברק מיוחד לעשרות אלפי הנעליים הצבאיות הגסות. מאות גהצנים מומחים נשלפו מתוך בתי המלאכה שלהם, כדי להעלים כל קמט, ליישר כל צווארון, ולהדגיש את הקפלים במקומות הנכונים. על צוק גבוה ניצב מפקד בכיר, והביט בהתפעלות בטורים האינסופיים של חיילים, פרשים וסוסים שהשתרעו למלוא האופק. המלך היה עתיד לנחול כבוד רב. עז היה רצונם של מפקדי הצבא להביע את אהדתם ואת הערצתם במעשים, לא רק במילים. **גלי** הם התנפצו אל החוף הסלעי, והתיזו רסיסי מים מלוחים על פניהם של החיילים. שמש חמה עלתה מן האופק וליטשה את פני הים. זיבובים טורדניים החלו את יומם בעליוזות, מתמרנים בין ראשי החיילים ואוכפי הסוסים. צפירה חדה נשמעה מרחוק. אוניית הדגל של המלך מתקרבת. החיילים זקרו את ראשם, זקפו את גבם, היישירו את מבטם, פניהם אל הים, אל המלך. אט אט התקרבה האונייה, אוניית דיג ענקית, עמוסה בשלל רב ותוסס. טעות. המלך עוד לא הגיע. בבת אחת נשמו עשרות אלפי איש נשימת אתנחתה, פלטו אותה באיטיות, שמטו את עיניהם והמתינו. **שעת** צהרים.

השמש התקדמה עם הגלים אל החוף, ועתה פיזזה בעוז על קדקודיהם של החיילים, ועל גבם של בעלי החיים. פה ושם החלו חיילים לנוע בחוסר נוחות, והם ננזפו קלות על ידי מפקדיהם. הכל הבינו, כי קשה מאד לעמוד זמן רב כל כך בציפייה מורטת עצבים. **דודי** מים הוצבו בין השורות, והחיילים הרוו מהם את צמאונם. מידי פעם היה הצופה מזהה גוף נע מרחוק על פני המים, אך במשך היום חלפו על פניהם כל סוגי כלי השייט שרק היו יכולים להעלות על דעתם. אניית המלך - אָן. **השמש** נטתה על צדה, שילחה קרני אש אחרונים אל האויר הלוהט, נעלמה מן העין כדי להעיר אנשים ישינים במקומות אחרים על פני היקום, והותירה את החיילים עם אויר מהביל, נטול משב רוח, אפלולית מדכאת וציפייה חסרת תוחלת. **קשה** היה לסבול את החום. המפקדים העלימו את עיניהם מקבוצות חיילים אשר זינקו אל המים הנעימים כדי לצנן את גופם הלוהט. הצופה הוחלף בחייל שטען כי בלילה הוא מטיב ראות, ואיש כבר לא עמד על פני החוף. הכל קרסו תחתיהם, בפישוט ידיים ורגליים, תוהים עד מתי יהא עליהם להמתין למלך. ראשים רבים בצבאו בחשיכה מתוך המים. אחרים נמנמו בעצלתיים, או ישבו בוהים בכוכבים הנוצצים ממעל.

שמונה עשרה צפירות מחרישות אוזניים החרידו את החוף בעת ובעונה אחת. אוניית הדגל המלכותית התקרבה במהירות מפתיעה, הודפת את הגלים לצדדים, ומותירה אחריה שובל לבן, סיפונה מואר במאות לפידים. המלך לבוש בבגדיו המלכותיים, ניצב על שטיח אדום, וסקר בהנאה את הצבא העצום שהספיק להתארגן במספר דקות, להתנער מן החול, למתוח את המדים ולהתייצב דום. **המלך** ירד אל החוף ופסע בלוויית שריו, יועציו, מלווייו, שומריו, מפקדי החייל, שרי האלפים ושרי המאות, צעד בין השורות, הביט כה וכה בפני חייליו לאורם של לפידים בוערים אשר נישאו בידי עבדיו עטורי הנוצות. לפתע נעצר המלך ומיקד את מבטו באחד החיילים אשר שתי רגליו היו נטועות בתוך שלולית מים, בגדיו ספוגים מים, וריח מלוח של גלים, דגים וחול נודף הימנו.

איש לא צפה את העתיד להתרחש. **החייל** השפיל את מבטו והסביר. אדוני המלך. הייתי בים, עמוק בין הגלים, כאשר הבחנתי בנוכחותך על החוף. לא נהגתי כשורה. אמת. היה עלי להמתין לך. אבל ברגע שהבחנתי בך, השתוקקתי בכל מאודי לכבד אותך, להשתתף בטקס הנפלא הזה

מצווה שחייבים לקיים - מברכים. ברם, יכול אדם גם יכול, להימנע מאכילת דגן שבעה ימים ואף יותר, ולהתקיים ממאכלים אחרים. לא הפכה, איפוא, מצוות אכילת מצה למצווה שחובה לקיימה. מדבריו עולה, כי מכל מקום, האוכל מצה בכל ימי הפסח, מקיים מצווה (ראה שו"ת אבני נזר סי' שע"ג; ברכי יוסף סי' תע"ה ס"ק ו'; גליוני הש"ס, פסחים לח/א, לר"י יוסף ענגיל).

אכן, כך כתב גם החזקוני (פרשת בא י"ב, י"ח), ממפרשי התורה הראשונים, והרוקח (סי' רצ"א) כותב, כי האוכל מצה כהלכתה כל שבעת ימי הפסח, נעשה כשותף לקב"ה במעשה בראשית. עוד רבים סוברים כן, ביניהם הגאון מוילנא זצ"ל שאמר: "מצווה מדאורייתא היא", ומנהגו היה ביום טוב אחרון לערוך סעודה שלישית, אף שלא אכל סעודה שלישית ביתר ימים טובים, מפני חביבות מצוות אכילת מצה.

לעומת זאת, ראשונים אחרים הסיקו, כי אין להשוות בין חג הסוכות לחג הפסח כלל. האוכל בסוכה בחג הסוכות, מקיים מצווה! אמנם אין הוא חייב לאכול בסוכה, שאם ברצונו לא לאכול כלל - יבושם לו, אך האוכל בסוכה מקיים מצווה. שונה הוא חג הפסח, שפרט לליל יום טוב ראשון של חג, אין האוכל מצה בחג הפסח מקיים מצווה כל עיקר (בעל העיטור הלכות מצה; כלבו הל' סוכה; רבינו מנחם הל' חמץ ומצה פ"ו הל' א', ומהרי"ל הל' סוכה).

אכילת מצה להפגנת אי אכילת החמץ: מעניין לציין את הסברו של רבי יעקב זלמן ליפשיץ מבריסק, אשר במכתבו אל בעל שדי חמד כתב, כי אף על פי שמצווה לאכול מצה בכל ימי הפסח, אך חוץ מן הלילה הראשון, בכל שבעת ימי הפסח לא נועדה מצוות אכילת מצה לשם אכילת מצה, אלא כדי להראות שלא אוכלים חמץ... לפיכך, כללי הברכה של מצווה זו נוהגים כמצוות לא תעשה, עליהן אין מברכים לעולם.

להמנע מאכילת מצה: מעניין לציין, כי בספר יסוד ושו"ת העבודה (שער תשיעי) אף כתב, כי ביתר ימי הפסח ראוי למעט באכילת מצה, מחשש איסור חמץ!

לעומת זאת, מעניין לציין, כי מסופר על יהודי תלמיד חכם וצדיק שנהג כן, אך בבואו לארץ ישראל בתקופת הצנע, שאל את החזון איש זצ"ל, אם באפשרותו לעשות התרת נדרים על מנהגו, לפי שאין לו מה לאכול, כי אם מצות... החזון איש השיב לו, כי אין צורך בהתרת נדרים על מנהג זה, ואדרבה, ראוי לאכול מצות בפסח.

דף צב/ב-צד/ב דרך רחוקה

האם חייבים לדאוג למצות לפני פסח

הבה ניתן את דעתנו על הדיון הבא:

עומד יהודי בערב ראש השנה ויודע כי מחר עם שחר יתחייב במצוות תקיעת שופר. כעת, ברגע זה, עדיין אינו מחוייב במצווה, אם כן, מדוע מוטל עליו לדאוג שיהא לו שופר ליום המחצית? יקום היהודי בבוקר ראש השנה, והיה אם התמזל מזלו ויש ברשותו שופר - יתקע בו ויקיים את המצווה, ואם לאו - לאו!

ובכן, ברור, כי על יהודי המחוייב במצוות, מוטל לדאוג לכך שתהא בידו אפשרות לקיימן. אין צריך הוכחות לכך, אך בכל זאת נציין אחת מהן. חלק מן הראשונים סוברים כי איסור "קוצר" תקף גם ביום טוב מן התורה. והנה, ציוותנו תורה ליטול ארבעת המינים בחג הסוכות. אם נעלה על דעתנו כי עד מועד קיום המצווה אין חובה לדאוג לקיומה, נמצא, שאין יהודי מתחייב במצוות ארבעת המינים מפני שבבקר של חג הסוכות יעמוד חסר אונים, יפרוש ידיו לשמים ויאמר: "רבנו של עולם, מה אעשה".

ברי, איפוא, כי שומה על היהודי לדאוג לכך שתהא בידו אפשרות לקיים את המצווה עוד בטרם הגיע מועד חיובה (ראה אמרי בינה ובלקח טוב להגרי"י ענגיל זצ"ל סי' ו' אות ג', וע"ע בחיי אדם סי' ס"ח בנשמת אדם אות ג' במה שנסתפק).

עתה, הבה נלמד את גמרתנו העוסקת בקרבן פסח, בו נאמר דין מיוחד, שאין שני לו (במדבר טו/י-יא): "איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם... ועשה פסח... בחדש השני". הנמצא בדרך רחוקה, ומפני כך לא הקריב קרבן פסח במועדו, יקריבנו חודש אחר כך, ב"ד באייר!

שנערך לכבודך. בחושך הזה איש לא היה מבחין בהעדרותי. אבל נפשי, אדוני המלך, יצאה אליך, לכבדך, לפארך, לרוממך ולהמליכך. הנני כאן, מלכי, לכבודך ולתפארתך.

אחים אהובים, ברוכים הבאים.

יהודים יקרים.

שערי הדף היומי פתוחים לפניכם לרווחה היום יותר מתמיד. טלפנו למוקד הדף היומי 03-5775333.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

צעילוי נשמת

ר' **משה אלול** ז"ל

בן מרת מזל ז"ל

נלב' ע"י תשרי תשע"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י חתנו ובתו **עמרם ומונח** כהן שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **ישראל צבי הפטקה** ז"ל
ב"ר רפאל ז"ל נלב' ע"י ד' בתשרי תשל"ג
וזוג' מרת **בלה** ע"ה

ב"ר נתן נטע ז"ל נלב' ע"י כ"ה בתשרי תרפ"ט

תנצב"ה

הונצחו ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **נחמן יזרלביץ** ז"ל

ב"ר אלימלך הלוי ז"ל נלב' ע"י ב' בתשרי תשס"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אברהם אביש פירר** ז"ל
ב"ר משה מנחם ז"ל נלב' ע"י ד' בתשרי תשס"א
ומרת **עדינה טובה** ע"ה

ב"ר יעקב צבי הכהן ז"ל נלב' ע"י ג' באלול
תשס"ח **תנצב"ה**

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **טויבע חוה קנופף** ע"ה

ב"ר חנוך העניך ז"ל נלב' ע"י א' בתשרי תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' **הלל מדליה** ז"ל

ב"ר שמריהו יהודה לייב ז"ל נלב' ע"י בתשרי תשל"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **נורה נאורה** ע"ה

ב"ר נורברט ז"ל

נלב' ע"י ב' תשרי תשע"ג

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הר"ר **יקותיאל יהודה (ג'ייקובס)** ז"ל

ב"ר מנשה הי"ד נלב' ע"י ט"ו בתשרי תשס"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

פנינים

דף קב/ב לפי שאין עושין מצוות חבילות חבילות
איסור כפול

נשאלה שאלה בבית המדרש:
איזהו האיסור שעוברים עליו רק פעמיים: והושבה התשובה:
האיסור לעשות את המצוות חבילות, שכן כאשר עשה שתי מצוות יחדיו, הרי פגם בכל מצוה שעשאה בחבילה עם חברתה...

דף קה/א הדרן עלך מסכת עירובין
להוסיף שקידה על שקידה - דוקא בעת הסיום
כתב האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל:
"... **ומזה** הטעם נוהגים ישראל קדושים לעשות הדרן למסכת, ויומא טבא לרבנן... ללמדנו שלא יאמר האדם הן סיימתי היום מסכתא, וכבר יצאתי ידי חובה בינתיים. אלך לי לפוש כמה ימים מעמלה של תורה ואישן קימעא...
לכן מכריז ואומר הדרן עלך מסכתא זו שלמדתי, ומוסיף שקידה על שקידתי, משום שדוקא לעת הזאת מקבלים חשקות גדולה כל כך להתחיל מחדש ביתר שאת ועוז בעסק התורה..."

דף קה/א הדרן עלך מסכת עירובין
'זכור' לבני רב פפא
בסיום המסכת נאמרים, כידוע, עשרת בני רב פפא: חנינא בר פפא, רמי בר פפא, וכי.
טעם מקורי מובא בספר ניצוצי אור: בספר כריתות להר"ש מקינון (חלק דורות האמוראים שער ב) כתב כי בשנת ד' אלפים ק"ג נהרגו בני רב פפא על קידוש השם. ידענו גם שבישיבתם של רב פפא למדו ששה סדרי משנה 13 פעמים (ברכות כ/א). והנה מנהג הזכרת נשמות הוקבע לאחר קריאת התורה, ונהוג היה בעבר להזכיר בו בפרט את אלו שנהרגו על קידוש השם. לפיכך הוקבע בסיום לימוד מסכת בישיבתו של רב פפא להזכיר את בני רב פפא, שמתו אף הם על קידוש השם, ומשם הוקבע לדורות...

איה נשמע כדבר הזה?! מדוע אין מחוייב הנווד דנן, להתארגן חצי שנה לפני חג הפסח, כך שיהיה בירושלים! מה פשר הפטור הזה שניתן לו?

ובכן, יש אחרונים (צל"ח לעיל ג/ב) שהבינו, כי מצוות קרבן פסח כמוה כמצוות ציצית. ציצית?

אכן כן. מן התורה יהודי אינו חייב במצוות ציצית, אלא לאחר שלבש בגד ארבע כנפות, אך אין מוטלת עליו **חובה** ללבוש בגד בעל ארבע כנפות כדי להתחייב במצווה [כמובן שאף שאין "חייב" מהתורה, ראוי ללבוש בגד המחייב במצווה יקרה זו, עיי' שולחן ערוך או"ח סי' כ"ד]. מעתה, הנמצא ב"דרך רחוקה", אינו מתחייב כלל בקרבן פסח. יהודי זה, איפוא, לא נמנע מקיום מצווה המוטלת עליו, מפני שבנסיבות בהן הוא מצוי, הוא מעולם לא התחייב בה.

אף ראייה איתנה לצידם, ממנהגו של רבי יהודה בן דורתאי (לעיל ע/ב), אשר בערב פסח נדד עם בנו למרחקים, כדי להפטר מחובת הקרבת קרבן פסח, אחר שהיה סבור כי בערב פסח שחל בשבת מקריבים עמו קרבן חגיגה, בניגוד לדעת חכמים אשר סברו, כי בשבת אין מקריבים קרבן חגיגה.

ברם, בעל מנחת חינוך (מצווה ה' אות י"ג), חולק על כך בתוקף. לדעתו, חובה על כל יהודי לעשות הכל כדי שבהגיע מועד הקרבת קרבן פסח יהיה בירושלים ותהא ביזו אפשרות להקריב קרבן פסח - אם תארך נסיעתו חודש ימים, יסע נא חודש ימים. ואילו התורה לא אמרה אלא שהנמצא בדרך רחוקה אינו נענש ב"כרת" החמור, כענשו של הנמנע מהקרבת פסח ללאעילה.

את הראיה מרבי יהודה בן דורתאי דוחה בעל מנחת חינוך בכך, שהוא נדד עד לחוץ לארץ, שם אכן אין חובה כלל להקריב קרבן פסח. הנמצא בתחומי ארץ ישראל, הרי הוא ב"דרך רחוקה", אך הנמצא בחוץ לארץ, אינו חייב כלל במצווה (עיי"ש מקורותיו).

החזון איש זצ"ל (סי' קכ"ד) כותב, כי אין להוכיח ממנהגו של רבי יהודה בן דורתאי, לפי שסבר כי עליו להעמיד את ההלכה על תילה, ולכן נהג כן.

שומה עלינו להבהיר, כי עדיין יש להוסיף ולברר, לדעת המנחת חינוך כיצד יתכן שלגבי אותה מצווה עצמה, פעמים שהנמנע מקיומה מתחייב כרת, ופעמים שאינו מתחייב כרת, אף על פי שלעולם הוא נוהג שלא כהוגן בכך שנמנע מן המצווה.

אי"ה, נעסוק בכך בעתיד.

לומדים בשלמות גמרא עם המשנה, נהנים מאותיות מאירות עיניים וצבע ייחודי להקלת הלימוד

הדפס! - צבע ייחודי

מסכת יומא

עם תמונות צבעוניות של עבודת המקדש

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא עם אותיות מאירות עיניים להקלת הלימוד

- מאורות ההלכה
- מאורות המשנה

הדפס! - צבע ייחודי

מסכת שקלים

עם ביאור מיוחד

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא עם אותיות מאירות עיניים וביאור להקלת הלימוד

- מאורות ההלכה
- מאורות המשנה

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

